ВЕЧЕРНИЦѢ.

ЛИТЕРАТУРНЄ ПИСЬМО ДЛЯ ЗАБАВЫ И НАУКИ.

Число 37. Львôвъ дня 15. Листопада 1862.

ПУГА.

Поема І. Федьковича.

Мому брату, Семеновй
(Въ Новосѣлцѣ) Костюковй
На поклôнъ,
Абы згадавъ часы тіи,
Коли були въ Италіи
Я и ôнъ.
Коли въ одну недѣленьку,
Ранесенько зъ-ранку,
Ôдшукувавъ товариша
На высокôмъ замку;
Молилися, журилися,
Та и ще журились:
„Брате милый, товаришу,
Мы ще не нажились!
У насъ думка козацькая,
Козацькая воля,
А прійдеться погибати
Вовкамъ въ чистôмъ полѣ“...
Не погибли; вернулися, —
А претцѣ бѣдуємъ;
Черезъ бѣду, черезъ тяжку,
За себе не чуємъ...
Нѣчо тото. Мы біймо лишъ
Що днины поклоны,
Абы нашôй тяжкôй бѣдѣ
Задзвонили въ дзвоны, —
Задзвонили, выдзвонили,
Ще й переклепали,
А мы собѣ молоденькй
Таки погуляли.

Чи є ще въ васъ, товаришу,
Мôй образъ на клинцѣ,
Щось ми выдеръ силомôцью,
Якъ бувъ разъ въ гостинцѣ?
Чи просишь го ще и теперь
Що-день до вечерѣ?...
Спасибôгъ ти, товаришу
Мôй милый та щирый!

Зъ насъ ся люди дивовали,
Собѣ говорили,
Що мы грошй выкопали,
Та тй насъ здружили.
А въ насъ гроши — чистй души,
Усѣ то маєтки...
Що имъ въ головъ не мѣститься:
Мерщѣй у калитку. —

I.

Мати сына лелѣяла,
Та утѣхи сподѣвалась. —
Сподѣвайся, удовонько:
Сынокъ выростає,
Якъ той яворъ надъ водою
У волоськôмъ краю,
Такъ твôй Семенъ молоденькій
Росте, выростає.

Давъ Богъ и святый-вечеръ міру.
Увезде радôсть; Господь самъ
Сѣдає зъ домомъ до вечерѣ;
Самъ просить прощи ворогамъ.
И топиться у серцѣ пôзьма,
Якъ лѣдъ на сонцѣ. — За столомъ
Ведеться бесѣда утѣшна.
Увезде рай. — А въ-здовжъ селомъ
Де дѣвчина яка лелѣє,
Де сынъ у батенька гуля,
Увезде коляда и пѣєсь...
Якъ не була! —

Прійшли нарештѣ и мясницѣ.
По всѣмъ селѣ гуде,
Зъ дѣвокъ стали молодицѣ,
А зъ парубкôвъ — люде.
И-гу! —

Лежить собѣ та на постели
Вдова, якъ паня, въ подушкахъ;
Въ печи огонь пала веселый,
Та грѣє хату. — Зъ ґонты дахъ;
А що за хата! якъ воскова;
А образы вамъ, образы! —
По лавичу на пядь покрова,
По-декуди и въ три разы,

А на ослонѣ, противъ печи,
Седить леґѣнь, мовь кроля сынъ,
Тай на сопѣлцѣ си щебече;
А вдова дивиться зъ перинъ,
Та зъ радощѣвъ ажъ Богу-сь молить,
А ѣй Семенъ собѣ соколить. —

Не выгравай, леґѣнику!
Далеко тя чути;
А ту прійшли охвицеры
Та возьмуть въ рекруты.

Нехай беруть, кôлько хочуть,
А я не боюся:
Кôнь вороный, самъ молодый, —
Я ще выслужуся.

Добре тобѣ, мôй Семене,
На воронôмъ конѣ:
А ненечка старенькая
У слёзонькахъ тоне. —

II.

На кровавôй Италіи темна нôчь;
Утѣкають жовнѣроньки зъ мѣста прôчъ.
Знемоглися, небожата;
Треба конче спочивати
У гаю
На краю.

Попôдъ гаемъ зелененькимъ чорный дубъ,
Що высокій, що широкій, а що грубъ!
Тамъ жовнѣры ватру склали,
На около посѣдали,
Де хто впавъ,
Тамъ и спавъ.

А пугонька на дубѣ: пугу! —

Капраль.

Коли бѣда, то є и друга.

(Пуга кричить ще разъ)

Оденъ жовнѣръ.

На зубъ!

Капраль.

А пѣла бы тому —
Лишъ я мѣркую вже, кому.

Другій жовнѣръ.

Ану, полѣзу та злапаю?

Капраль.

Та лѣзь.

Жовнѣръ.

(вылѣзъ на дуба, та й пугу ймивъ).

А-га!

Третій жовнѣръ (зъ-долины).

А маєшь?

Жовнѣръ (зъ-горы).

Маю.

Усѣ.

А-ну, давай ѣ лишъ сюда.

Четвертый жовнѣръ.

Яка-жъ велика, та руда;
А-гй!

Пятый жовнѣръ.

А що бы зъ невъ робити?

Жовнѣръ-Полякъ.

А одіей па со? Мемъ палити.

Кадетъ (надбѣгає).

Was ist? (Вздрѣвъ пугу; вырывае).
Gieb her! — Du armes Mistvieh!
Спечу собѣ, та буду ѣсти.

Оденъ молодый жовнѣръ.

А-гй на тя! — Хто ѣсть сю птаху?

Кадетъ.

Was weißt denn du, du рекрутяго!

Молодый жовнѣръ.

А знаешь що? коли хочь ѣсти,
Отъ байда хлѣба ти май-май!
Ще й солонина є въ тайнѣстрѣ.
Бôгме, що дамъ, лишъ не карай
Єѣ. — Диви, яка вна бѣдна!

Кадетъ.

Але, що дашь?

Молодый жовнѣръ.

Ну дамъ, и бôгме!

Кадетъ.

Da hast! (Жовнѣръ взявъ пугу, тай пустивъ).
Ist das ein — дурный хамъ!

Капраль. (Дрѣмавъ; схватується).

А цитьте-жъ, хлопцѣ!

Лѣсомъ крикъ.

Auf! Allarm!!!

(Конець буде).

СЫНЪ ОПРЫШКА.

Повѣсть взята зъ правдивои пригоды.

(Продовженіе).

VI.

День той, що наробивъ тôлько злости пану лѣсничому, а лопоту и несупокою єго жѣнцѣ, уже кôнчився, уже сонце хотѣло туй-туй сховатися; а однакъ еще

здавалося ѣй бѣднôй, що николи той день не скôнчиться. Анѣ въ хатѣ було усидѣтись, анѣ зъ хаты де та й чого пôйти.

„Лиши ѣѣ дома — то вже є чого вертати, заєдно щось нового буде. Оть и теперь: пустила того злодѣя, опрышка, ще сеи ночи мене зъ дымами пустить!...... Я знаю, чія то робота, небôйся, я знаю — якъ мене лишъ за селомъ узрѣла, казала єго выпустити, нѣбы то робити, а то оть що.... куди стежка въ горохъ: Скажи но минѣ, квѣтоньку ты мôй, чому ты изъ нимъ разомъ непôйшла; я-бъ и слова неказавъ."— Такъ говоривъ панъ своѣй жѣнцѣ, котра сидѣла коло ôкна, и гôрко плакала. Она нещаслива сама незнала, що изъ собою зробити — була-бъ ачей пôдъ землю влѣзла, абы не слухати нависного мужа, котрый не досыть що бувъ зъ уроды лихій, але ще нынѣ и по троха пьяный.

Було що говорити або оправдатися передъ нимъ? Єще гôрше; що ôнъ сказавъ, те й правдою мусѣло бути, хотьбы незнати що. Що переставъ троха говорити, то за часокъ зачинавъ своє знова; уже приходила окоротна година молодôй панѣ.

У вечѣръ зôйшлися, якъ звычайне зо два разы до тыждня, по приказы паньски, усѣ побережники. Зъ шапками въ рукахъ ждали всѣ мовчки передъ дворомъ, не балакали якъ звычайне бувало, доки панъ выйде або закличе; бо нынѣ панъ лихій дуже, а въ таку пору не раджено й говорити голосно. На боцѣ сумный стоявъ побережникъ, зза котрого вартуванья утѣкъ ôвчарь; стоявъ зажуреный самъ, уже якбы видѣвъ, що й вечеромъ єще безъ якого обизня не обôйдеся. Цѣлый день ходивъ и розпытувавъ за ôвчаремъ, але и слѣду за нимъ годѣ допытати. Єго изъ села нѣхто не бачивъ.

Выйшовъ слуга, повозникъ паньскій,

„А що, Василю, панъ робятъ?", запытали всѣ побережники повозника.

„А щожбы? ходять по покоѣ, та люльку курять."

Чогось нынѣ дуже лихи, мабутъ за того собаку Гриня." Побережники знова замовкли якъ пень.

Наразъ скрипло ôкно, отворилась половина, наставилася чорна, усата, у шапцѣ зъ золотою рожею прибрана готова пана лѣсничого.

„Побрежники!" гойкнувъ якъ у лѣсѣ панъ; „а ходѣть ту до канцеляріи!"

Побережники рушили всѣ разомъ, позаду нихъ послѣдный сторожившій Грыня, и входячи до канцеляріи одинъ по другому кланялися низенько.

„А що тамъ нового?" запытавъ панъ остро.

„Нѣчо нового" — позакладавши руки передъ себе ни кланяючись говорять побережники.

„А ты що довѣдавсь за ôвчаря? Нѣчого.... правда?" Панъ приступивъ до побережника, котрый неборакъ ажъ поблѣдъ зо страху.

„Видишъ собако, якъ боишся, знаешъ що ты виненъ — видишъ, якъ на тебе можъ спуститися Щожъ тобѣ теперь за то зробити? кажи!"

Побережникъ склонився низько ажъ до нôгъ пану ледви промовляючи: „Що паньска ласка."

„Що моя ласка...." зареготався на голосъ панъ тай явъ ходити по хатѣ и думати. Щось довго думавъ бо ходивъ и крутивъ головою; а тихо такъ було въ хатѣ, що голосно розлягався лопôтъ паньскихъ кованыхъ чобôтъ. Цѣкавôсть побережникôвъ усѣхъ уже майже краю доходила, ажъ оть и зачавъ панъ:

„Що моя ласка — добре, най буде разъ и ласка. Чи ты виненъ, чи й нѣ, чи ты знавъ, чи й нѣ - отже симъ разомъ най обôйдеся, що дарую тобѣ кару."

Побережникъ знова низенько поклонився и поцѣлувавъ пана въ руку.

„Но а теперъ хлопцѣ," каже наразъ подобрѣлый панъ; „дивѣть усѣ, абы минѣ дати знати, де ôвчарь той подѣвся, та заразъ минѣ его ту приведѣть — я собаку розуму научу."

Окрôмъ того давъ ще чимало приказôвъ службовыхъ, та й ôдпустивъ побережникôвъ.

Идучи побережники зо двора немоглися начудувати, що панъ такій добрій наразъ зробився, хоть уже надѣялися, Богъ зна що, нынѣ наслухати ганьбы, та якъ часто бувало и дôстати декотри ôдъ доброго пана, несогôршого заушня.

Дивно то неодному читаючому выдасться може, зъ ôдки лѣсничій хоть и цѣсарській, мавъ на стôлько власти и моци, що всѣ передъ нимъ тремтѣли? Треба намъ отже для того розказати, въ якихъ се дѣялося часахъ.

Однымъ словомъ треба тогды жившимъ пригадати часы камеральщины въ цѣсарськихъ, а манда-

торства въ шляхотськихъ скарбахъ. Нынѣ то у насъ инакъ, а тогди то знова зовсѣмъ инакъ велося. Въ камеральщинѣ або цѣсарськихъ добрахъ то були ажъ десь до недавныхъ еще часôвъ ряды до всѣхъ иншихъ, хотьбы яки тамъ були, и на волосокъ не подôбни. Урядъ камеральный то за тогдашныхъ часôвъ було истинне нѣбы маленьке яке ôдрубне, для себе уряжене королевство; а урядникъ, а до того найстаршій, такій ясновельможный панъ фервальтеръ то бувъ справдный собѣ короликъ малый. А й други, таки паны кассіеры и контрольоры и писарѣ то вже зза головы панували, якъ имъ полюбилося. Пôдъ такимъ урядомъ стоявъ кождый лѣсничій цѣсарській, а будучи на селѣ, то мôгъ розказувати на ввесь ротъ, якъ єму лишъ захотѣлось; бо хтожъ єму супротивно коли ставъ? Хорони Боже; заразъ ôдославъ до такои всемогущои фервальтеріи, а тамъ то вже певно за пана лѣсничого причину не погладили....... А панъ фервальтеръ якъ коли пріѣхали въ таке камеральне село, то вже якбы незнать, що и хто; лише бѣгла вѣсть изъ хаты: пріѣхавъ фервайтеръ! — То вже нѣхто и въ поле нейшовъ, нѣ куды, треба дома бути, може паны закличуть. Тай не обôйшлося за кождый разъ безъ новинки якойсь, безъ новои дачки якоись, гайдуки зайшли покотомъ по селу, беручи чи тамъ головщину, чи торбарію, якъ люде называли, а дати треба було доконче. По дачкахъ наступали звычайно наказы за шарварки до дорôгъ, млынôвъ, гребель, то Богъ вѣсть, яки; а въ конець приходили кары. Заклыкано вôйта, присяжныхъ, десятникôвъ, та й людій зъ громады. Панъ лѣсничій стававъ скаржити, читаючи зъ карты, хто и защо, панъ фервальтеръ безъ много бесѣды судивъ, а докôнчили гайдуки, звычайне хлопы дужи зъ палицями и нагаями. Хто тамъ пану лѣсничому коли надоѣвъ, то вже певно упалося ему такожъ при комѣссіи дещо. Тогди єще панъ фервальтеръ и накричавъ: Пана слухати, якбы мене самого, бо инакше буде такъ кождому!“ Такъ кôнчилася звычайне комѣссія, а панъ лѣсничій пôдрôсъ за кождый разъ.

Хтожъ длятого и мôгъ ôдважитися коли що сказати насупротивъ пана лѣсничого? Хиба отъ такій, що хотѣвъ плечи умысне наставити.

Не меншу силу и мôць мавъ и нашъ панъ лѣсничій, котрый ще до того, прійшовши Богъ зна зъ якого гнѣзда на пана, дувся якъ индикъ, а радъ зъ своєго панства, хотѣвъ и показати, що ôнъ може.

Розказували люде правда и дивно троха, якъ ôнъ прійшовъ до свого панства, але чи воно такъ направду було, то вже такъ дуже добре и певно годѣ знати. Казали отъ якъ. Що панъ лѣсничій теперѣшный мавъ бути десь изъ Нѣмеччины курачôвъ сынъ, а взятый до жовнѣръ научився и писати и читати, та дещо и бôльше. Зъ ôдтамъ, коли ôдслуживъ изъ кôлька рокôвъ воякомъ прійшовъ за лакея, чи гайдука, до якогось великого пана у Львовѣ. Справувався добре у пана, та и єго панъ и любивъ, та все обѣцявъ, що ôнъ єму поможе до панства, и сама панѣ часто говорила такожъ такъ. Якъ казали паны такъ и зробили, пôйшли по межи другихъ, покрутили якъ розумѣли, та й изъ лакея зробили за три роки и пана лѣсничого.

Зразу заѣхавъ панъ лѣсничій и бѣдный и худый и худо убраный у село, але якось помаленьки и ôдпасся и убрався, и потому и згадався женити. А оженитися, чи тяжко, ще й панови до того? Отже на пана лѣсничого не одна панна чекала такожь. Зачали его запрошувати и тутъ и де инде, и до панôвъ и до шляхты меншои декуди, и до попôвъ, що доньки мали, однымъ словомъ, жениха просили всюды, де лишъ найдуть ся ôддающѣ. Якось такъ панокъ и троха научився по межи людей бувати, и говорити инакъ, та вже такôй и коло хаты годѣ удержатися, все десь поплыне, бувало и по тыждневи небуває, такъ розходився и розженився.

Бродивъ, бродивъ, ажъ и затрясъ.

(Дальше буде.)

БЕЗНАДѢЙНЫМЪ СПѢВАКАМЪ.

Вы малодухи, маловѣры,
Гниліи трупы — джума вы!
Свобôдно гнити вамъ безъ вѣры —
И безъ надѣѣ, й безъ любви,
Лишь не свобôдно ту отрую
Народамъ льяти у пѣснѣ,
Троити вѣру ще живую,
Въ живôй здоровôй ще семьѣ.

Въ народу раны є глубокіи,
Но ôнъ не впавъ ще такъ, якъ вы;
Въ ёго є законъ и пророки,
Є мученики — вѣщуны.

И ôнъ надѣѣ не покине,
Не зречесь вѣры и любви,
Ôнъ житиме, ôнъ не загине –
Пороки змыє ôнъ въ крови.

И стане сильный и великiй,
Поважно голову зведе
И змовкнуть вашѣ марнѣ крики —
По вашихъ трупахъ ôнъ пôйде,
Здавить, розôмне ваше тѣло,
Но зъ его кровъ не потече,
Зъ его польєся лишъ чорнило, —
И джума зъ его завине.

Ôнъ зтопче тыхъ, що го хулили,
Надѣѣ позбавляли го,
И тамъ на вашôи могилѣ
Свою застромить хоругову,
Що вѣрою намъ засiяє:
Що намъ любовью процвѣте,
А кобзарь вѣщiй заспѣває:
„Була надѣя, є, й буде“!...

Володимiръ Шашкевичъ.

СЛÔВЦЕ ПРАВДЫ DZIENNIK-ОВИ LITERACK-ОМУ ПРО НАШОГО БАТЬКА

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

(Продовженьє.)

Коли по крôвавыхъ середневѣчныхъ руинахъ и пожежахъ, по революцiяхъ и вôйнахъ домашныхъ народы утихомирилися, коли въ ихъ серцяхъ осталися тôлько спомины про кроваву свою бувальщину, и стали засыпати сномъ летаргичнымъ — по попелищахъ и пожарищахъ появився ангелъ спокою, ангелъ правды и волѣ, и дунувъ животворящимъ духомъ въ серця вѣщôй, настроєнѣ вже ôдъ Бога до спѣву, кипячѣ вже зъ давна тымъ жаромъ небеснымъ; — задумалися вони, проглянули свою бувальщину, загадалися надъ истотою людською, надъ душею безсмертною чоловѣка, сотвореною на образъ Божiй, взлетѣли на небо до Бога, розказали Предвѣчному казку про свôй народъ, розпытали про все, що но дотыкувало людського блага, зôйшли пророками на землю, и робомъ всесвѣтнего Чоловѣколюбця обгорнули любовою цѣле чоловѣцтво, и въ хвилю, коли все спало и снило тôлько про давнѣ часы, ударили въ вѣщѣ струны, завели пѣсню нову, нечувану, повну правды и христiяньскои любви, пѣсню всеи людськости мовою своєго народу. Стрепенулося все, бо то бувъ спѣвъ позбираный зъ акордôвъ захованыхъ въ самыхъ закуткахъ серця людського и бувъ спѣвъ для серця. И обновилося, и одушевилося все, якъ ôдъ того вѣтру, що легонько и любо повѣє въ першiй весняный день. — Тôлько остовпѣлѣ, окаменѣлѣ, бездушнѣ, безчуйнѣ серця не зрозумѣли того спѣву, не почули чаровнои єго мелодiи, бо то спѣвъ для живыхъ, а не для мертвыхъ. Сила та нова, той духъ новый, потрясшiй такъ сильно серцями людськими, то сила, то духъ романтичнеи, правдивои народнеи литературы; або єднымъ словомъ сказавши — то романтизмъ. Початокъ того нового народнего житья припадає въ другу половицю 18го столѣтья, и видомый передъ всѣмъ у Нѣмцѣвъ. Тутъ заявилися два великѣ генiи: Шиллеръ и Гете. — Съ початку були вони зôвсѣмъ собѣ незнанѣ, на рôжныхъ грали гусляхъ, рôжнѣ поторкали стороны серця людського; потôмъ злучилися, и пôдкрѣпивши у купѣ свои орлиннѣ крыла взбилися высоко въ сферы надземнѣ де чули, гармонiю свѣтôвъ (Weltenharmonie), зъ ôдки оглянули Германiю и ввесь свѣтъ.

Вслѣдъ за Нѣмцями закипѣло такимъ жаромъ у поселянъ великои Британiи. На тôй землѣ старыхъ Цельтôвъ були вже передъ тымъ великѣ вѣщѣ духи; давно вже бо тутъ выспѣвавъ похвальну пѣсню Фингалеви и полягшимъ головою героямъ, Гомеръ Британiи, Оссiянъ, заплакавъ надъ ними Єремiєвымъ плачомъ, зачувши ихъ голосъ въ хвилюванью рѣкъ, ихъ плачъ по загибаючôй лыцарськôй силѣ въ повѣвѣ вѣтру, а ихъ замогильну молитву въ замраченôмъ хмарами лицѣ мѣсяця; давно вже выявивъ великiй знатокъ людського серця, генiяльный Шекспиръ, трагичню долю Цезара, Лира, Гамлета и иншихъ; — теперь появилися ихъ заступники Байронъ, Вальтеръ Скотъ, Бульверъ; одложили на бôкъ, що було въ нихъ престарѣлого або клясичнего. обвѣявши свои творы натомѣстъ свѣжимъ народнимъ ароматомъ.

То були тѣ два народы, котрѣ передъ всѣмъ взяли удѣлъ въ тôмъ новôмъ духовнôмъ житью. Иншѣ бо народы мали вже або давно передъ тымъ, якъ Италiянцѣ, або недавно передъ тымъ, якъ Ишпанцѣ, своихъ вѣщихъ спѣвакôвъ и художникôвъ. но не заспѣвали вони ще такъ, не выявилися мiрови такими, бо не кипѣло въ ихъ серцѣ ще такимъ жаромъ, такимъ огнемъ небеснымъ, и спокôйно выдавали вони свои задушевнѣ помыслы; не було въ ихъ спѣвѣ тои вселюдськои стороны, ихъ спѣвъ бувъ власный, особыстый, выплывъ власного серця, не було въ ихъ творахъ народнеи свѣжости, но цѣхували ихъ клясична гострôсть и повага. Штука Италiянцѣвъ була религiйна. Розвитьє ѣи припадає въ другу половицю средневѣччины т. є., въ часы, де духъ людськiй проникнутый глубоко религiєю и религiйными правдами, заглублявся, роздумувавъ тайны вѣры Христовои, де церковь и ѣи заступники уживали великои поваги. Такимъ способомъ, пôдпадаючи вплывови часу, корифеи италiянськои штуки брали основу до своєи мысли зъ вѣры святои, зъ святого Письма, зъ священнои Исторiи; а который ихъ творамъ дававъ повѣвъ зъ старыхъ грецькихъ и римськихъ дѣлъ, штуки клясичнеи кшталтъ. — Такъ выйшли великѣ творы: Остатня вечера въ Секстинськôй каплицѣ Michael Angell-a, такъ „Madonna“ Raphaell-a, такъ Освобожденый Iерусалимъ Тасса. —

На всходѣ Европы представляєся намъ Славлянщина. Сыны старои Славы роздробленѣ и подѣленѣ, ôдъ давна

позбавлені були народнеи самостайности; тôлько Польща и Московщина мали свои державы; а при концѣ 18го, столѣтья закôнчила и Польща свою политичну жизнь.

Коли народы Европейські правувалися шаблею за народню самостайнôсть и за свои права, не мовчали и Славляне. И славлянська кровь льялася рѣками по Европѣ, и Славляне добували собѣ славы, и вони билися за домашныхъ пенатôвъ. Затихло въ свѣтѣ по средневѣчныхъ бучахъ и вôйнахъ, затихли и Славляне, но не затихла славлянська душа.

„Тліла искра ..“

Якъ каже Тарасъ; и коли народы пôзнавши недостаточнôсть тѣлесныхъ силъ до заварованья собѣ народнеи екзистенціи, стали убѣгатися духомъ своимъ о першеньство народне, не були послѣдными и Славляне. Першими були у тôмъ дѣлѣ: Ляхи и Москалѣ. — У Москалѣвъ выступивъ великій майстеръ слова: Пушкинъ а за нимъ и инші якъ: Лермонтовъ, Кольцовъ. Пушкинъ, живописавъ у своихъ творахъ образоване товариство московське; но коли тее було зôпсуте, перекуевжене наинші ладъ, пересякше иноземщиною. выйшли его творы не такъ чисто и глубоко народними, якъ де инодѣ. Бракъ ще у Московськôй літературѣ тои чисто индивидуально народнеи пôдставы, котра-бъ ѣѣ зробила зôвсѣмъ рôдною, а тымъ и чисто романтичнею.

Коли Ляхи, стративши при концѣ 17го столѣтья свою народню самостайнôсть, а по тôмъ по безкорыстнôмъ спôвудѣлѣ въ вôйнахъ Европейськихъ зъ великимъ Наполеономъ а наконець по невдавшôйся бучѣ, котру пôдняли для ôдысканья свого давнего политичнего быту, въ 1830 р. стратили принаймнѣй на якійсь часъ надѣю, забирати окремѣшне политичне становиско межи народами, появилися великі вѣщі спѣваки вельможного панства, якъ Мицкевичъ, Красинській, Словацькій, Гощинській, Залеській, и инші, стали голосно розказувати про великі дѣла своихъ предкôвъ, повертати у памяти те, чого вже не було на явѣ.

Такъ дѣялося по свѣтѣ, такъ межи нашими найблизьшими сусѣдами, зъ котрыми засудивъ намъ Господь сусѣдувати. (Д. б.)

ДОПИСЬ.

Изъ золотои Праги.

Слава Господеви! Наші щироруські „Вечѣрницѣ“ стали зновъ изъ домовины, и дасть Богъ, що вони теперь розживуться сильнѣйшимъ житьемъ, и що говорити-муть крѣпше якъ давнѣйше было, бо. кажуть люде, що ложна розголоска о смерти кого - небудь, бувае звѣсткою довшого и сильнѣйшого житья. — Що сталося, то вже минуло, та бôльшъ не вернеться; но завсѣгди можна, изъ кожного произшедшого, якъ тôлько чоловѣкъ розсмотрить розсуднымъ окомъ, — вытягнути собѣ якуюсь-то науку. И такъ може, придалося-бъ и Вечѣрницямъ оглянутись по за себе, та на свою исторію, — а тогдѣ пересвѣдчаться, якъ имъ оступати потреба. Давнѣйше сердешні, зъ великои ревности часами и за далеко запускались; но теперь выпадало-бъ имъ почувствовати себе доспѣлымъ и розважнымъ мужомъ, и потреба-бы повднавчимъ и згôднымъ способомъ пропагувати идею Украины. Редакція Вечѣрниць, и уся молода громада у Львовѣ повинна такъ поступати передъ очима свѣта, щобъ наші личні вороги не дознались, що въ нашôмъ внутрѣ е яка различнôсть мнѣнья.

Доношу радостну вѣстку, що декотрі думы нашого батька Тараса переводяться вже на сербсько-хорватській языкъ, и що также „Катерину“ перекладають на ческу мову. -- Незадовго мае тутки выйти „Славянській Плютархъ“ житьеписъ всѣхъ славныхъ славянськихъ мужѣвъ, пôдъ редакціею Пр. Тоннера. Мѣжъ руськими будуть; Князь Константинъ Острогській, Хмельницькій, а мѣжъ новѣйшими буде также Шевченко. — Теперь збѣраются матеріялы дотычащі его жизнѣ. П. Кулѣшъ пришле дещо изъ Петербурга.

Я дуже зрадѣвъ, якъ побачивъ послѣдне ч. литературнего „Tygodnika Poznańskiego.“ Вже давнѣйше я надôславъ — було до „Слова“ деякі гадки про его справедливе реченье: „Rusini nigdy Dnieprem rozerwać się nie dozwolą“ и примѣрявъ се до загрѣлыхъ слôвъ Львôвського „Dziennika literackiego.“ Но сегодня власне пересвѣдчився я ще, якъ справедливо судять Познанські Поляки въ зрôвнаньи зъ нашими Туркоманами. Отже каже той дневникъ далѣй, що: „zjednać sobie Rusinów tylko ci zdołają, którzy nietylko ich samodzielność pod każdym względem uznają, ale i wspierać ją wszelkiemi siłami będą. Tymczasem pomiędzy nami jest wielu ludzi dziwnie zaślepionych, którzy sądzą, że tak wielką kwestję można załatwić kilka dowcipnie obmyślanymi frazesami, i którzy zapominając o prawodawstwie i zarządzie za polskich nawet czasów w jęz. ruskim, język ten głoszą ciągle za narzecze polskiego, stawiając go na równi z kaszubskim.“

Нехай тіи безсторонні слова Ляха - неперекиньчика послужать за одвѣтъ всѣмъ нашимъ непрошенымъ опѣкунамъ, а особливо Lwowsk-ôй Gazet-ѣ Narodow-ôй, котра зъ незвычайною добродушностію стала нашимъ Вечѣрницямъ пѣсню погребальну тогди спѣвати, коли побачила, що вони по короткôмъ просонью знову голову зводять. Lwowska Gazeta Narodowa видко ходила такожъ до школы тамъ, де азбукою е: „divide et impera.“ Мы стаемъ въ оборонѣ всего, що е, або хоче бути руськимъ, и не вѣримо L. G. N., щобы у нашои читающои публики треба ажъ екзеквовати гроші пренумераційні, а навѣть хочъ бы и справдѣ хто зъ великои ревности прислуживсь якôй часописи екзекуціею, то годѣ въ тôмъ шукати заразъ волѣ або инспирацїи редактора, а тымъ менше можна такі поединчі злучаи брати за норму поступованья якои не-будь редакціи. — Прип. Ред.

ЗА ТЕ, ЩО СТАЛОСЬ СЪ КОЗАКОМЪ БУРДЮГОМЪ НА ЗЕЛЕНОЙ НЕДѢЛѢ.

(Конець).

И ставъ розказувати отъ що:

„Ѣду," каже, „я въ хуторъ. Уже минувъ и Остру Могилу, и Кривоносову Вѣячку; уѣзджаю вже у свой лѣсъ; ажъ догоняю двохъ чоловѣкъ. Дивлюсь: знакомй люде, Маковськй козаки. „Здоровй були!" „здоровй й вы!" Слово по слову; я и не стямивсь, якъ очутились мы возля хутора, и конь ударивъ голоблями въ ворота. Ну, сторонського чоловѣка треба прійимити! Поднѣсъ я имъ по чарцѣ горѣлки и почастувавъ медомъ. „А я отъ," кажу, „пріѣхавъ зобрати съ пасѣчникомъ сѣно, хоть воно теперь ще и свято... ну, та Богъ простить: така робота то играшка!" „Та добре," сказали козаки; „ровно и намъ нѣчого дома робити; мы вамъ поможемо." Добре. Взялись до роботы; робота йде такъ що годѣ: копицѣ ажъ мило выростають одна за другою. Що треба-бъ було робити цѣлый день, то въ насъ зробилось за годину. Все-жъ таки взяла мене думка, що отсе за диво? Руки сами такъ и махають. Дивлюсь на козаковъ: що гребне то и копиця! Ну, словомъ сказати ще-куди рано скончили роботу. Вбачаючи, що дѣло йде икъ концеви, я звелѣвъ пасѣчникови варити кашу. Не вспѣвъ оглянутися, все сѣно зложено якъ належить, и дѣдъ уже знимаѥ казанокъ зъ триножка. Що за пропасть! подумавъ я: або менѣ все такъ видиться, або справдѣ тутъ шось недобреѥ замѣшалось. Отъ и гребцѣ, взявши на плечи граблѣ, пошли до казанка, и завели пѣсню; и слѣдъ за ними заспѣвавъ, здавалося, ввесь лѣсъ: березы зачали колысатися и подводити тонкимъ голосомъ, дубы зашумѣли басомъ, а сосны только сыпѣли надувшись. „Що отсе? слухайте!" кажу я громадѣльникамъ, показуючи на лѣсъ. „Вѣтеръ," одвѣчали громадѣльники и засмѣялись; а на далекомъ степѣ тоже розсыпався смѣхъ, неначе цѣла громада козаковъ зареготала. И зновъ одставъ у мене одъ головы туманъ, и все здавалося бути якъ звычайно. Выпивши по чарцѣ стали мы полудновати. Тутъ опять зачали очи мои глядѣти мовь крозь сито, и я ажъ здивувався, що дерева стиснулись около насъ въ кружокъ, похилились и зазирають въ котелъ. Подививсь я на козаковъ: сидять незнакомй люде; на нихъ якесь дивне убранство; Москалѣ не Москалѣ, нашй не нашй; сказавъ-бы Рядичевськй Нѣмцѣ — такъ нѣ-бо; еѣ все таки на людей похожй; а отсе Богъ знаѥ що таке!... Тутъ уже страхъ мене пробравъ не на жартъ; волосьѥ на головѣ зашевелилось; якъ шаленый скочивъ, и — менѣ верзлося, що все скочило за мною и ловить мене за полы. Не памятаю самъ, якъ я сѣвъ на возъ; погнавъ коней. По корѣньяхъ по пенькахъ понѣсся безъ памяти. И якъ-разъ — небо потемнѣло, крозь дерева мелькнувъ мѣсяць и звѣзды. Въ лѣсу щось выѥ, щось плаче. Дерева колышуться, якъ очеретъ. Зажмуривши очи, я гнавъ коней; но противъ волѣ бачивъ, якъ русалки, повиснувши на вершечкахъ берёзъ, и вцѣпившись за довгіи вѣты гойдаються, стогнуть, съ хохотомъ кидаються подъ ноги конямъ; а конѣ летять, ажъ зо шкуры не выскочать! Вже-бъ давно пора выѣхати зъ лѣса; такъ дорога неначе вытягнулась у двоѥ. На-конець ярке свѣтло ослѣпило менѣ очи; а коли прозрѣвъ, передо мною показався Воронѣжъ: сонце стояло на заходѣ; на улицяхъ народъ; и я й не стямився, якъ влетѣвъ на подворье."—

Черезъ цѣлый часъ оповѣданья, жѣнка Бурдюга сидѣла задумавшись, и понуривши очи у землю, дивувалась чудной подѣи. „Да," сказала на конець вона, „страшно!" и поднявши очи бачить: въ хатѣ нѣкогисенько немаѥ; деревянй тарѣлки, ложки, хлѣбъ — порозкиданй по полу; каганець мутно свѣтить, и що хвиля готовъ бувъ загаснути; пѣчь, стѣны, окна — все було покрыте червонымъ свѣтломъ и дрожало; крозь розтворенй до другои хаты двери, чорнѣла страшна темнота. Ужасъ и холодъ пробѣгли ѣй по всему тѣлу, вона закричала и кинулася зъ хаты. На улицѣ хтось-то похвативъ ѣѣ за руку и пытавсь: „чого ты кричишь, кумо?" Бурдюжиха познала свою сусѣдку; розказала ѣй всю подѣю, и просилася переночувати у ѣи хатѣ. Довго розпытувала й дивувалася сусѣдка; по-тому сказала: „послухай, сестрице, теперь чоловѣкъ мой пьяный, и не дасть супокою нѣ менѣ нѣ тобѣ; а коли хочешь, то полѣзь на хату; тамъ заснешь супокойнѣ, тамъ ѥ постѣль; може и я чи не прійду къ тобѣ." Бурдюжиха вылѣзла по драбинѣ на горище, прилегла, и скоро й вснула. Коли зачавъ сѣрѣти ранокъ, причулося ѣй крозь сонь, що хтось плаче. Яке жъ було ѣи здивованьѥ, коли вона, отворивши очи, побачила що сама сидить на вишнѣ у своему саду, а подъ вишнею плаче ѣи маленькій сынъ, и ввесь дрожить одъ ранѣшнего холоду! —

Послухайте-жъ теперь, що було въ отсей часъ зъ Бурдюгомъ. Коли договоривъ онъ до сего, якъ козаки зробились незнакомыми людьми, то ѥму и сынови померещилось, що отсѣ самй люде сидять межи ними за столомъ, и вони кинулися втѣкати. Но отъ що ѥще дивнѣйше, що Бордюгъ не розказувавъ о русалкахъ и о прочомъ, а мѣжъ-тымъ все отсе було, именно такъ, якъ розказала на другій день жѣнка. Выбѣгши безъ шапки на улицю, довго незнавъ Бурдюгъ, шо ѥму зачати: вернутись додому — страшно, а йти до кого не будь на-ночь, и розказати о своѣмъ перепудѣ — стыдно. Тутъ хтось ударивъ ѥго по плечу.

„Здоровъ, куме!"

„Здоровъ, Кондрате!" одвѣчавъ Бурдюгъ.

„А куди отсе ты розогнався?"

„Та такъ наскучило сидѣти дома; хотѣвъ було проходитись до кого-небудь, та и самъ не знаю," — сказавъ Бурдюгъ, стараючись дрожачій свой голосъ зробити супокойнымъ.

Кумъ, здавалося, не замѣчавъ и сего, що Бурдюгъ безъ шапки.

„Ходѣмъ до мене," сказавъ онъ; „ты давно вже въ мене не бувъ."

„Добре, ходѣмо!" одвѣчавъ Бурдюгъ, радуючись зъ души его предложеню.

И пошли. Мало по малу Бурдюгъ успокоився одъ свого переляку, и вже безжурно смѣявся зъ оповѣданій кума о Литвинахъ, которыхъ тамъ бачивъ за Десною, коли возивъ у Новгородокъ хлѣбъ продавати. Мѣжъ-тымъ онъ на-передъ тѣшився, зъ якимъ довольствомъ выпье у кума кухоль варенухи, а може ще й повечеряє. Ночь була ясна. Мѣсяць сіявъ надъ ихъ головою, и розсыпався срѣбломъ по городахъ, по садахъ, по выбѣленыхъ хатахъ. Очамъ нашихъ шелцѣвъ показалася гребля; изъ за неѣ заблестѣвъ ставъ, увесь сіяющій. Отъ и кумовъ дворъ. Входять вони въ хату: ясно, повна хата народу, и музика грає. Звѣстный на ввесь Воронѣжъ скрипачъ Ковтунъ покивуючи головою тне козачка, присвистує и пригововорює. Гарнй старики, заподбочившись, зъ важнымъ видомъ роблять ногами, выставляючи впередъ то одно то друге плече, хто удалѣшъ, тотъ часомъ и въ присядку привдарить; а красновидй молодицѣ, въ парчевыхъ очѣпкахъ, похиляючись якъ утки зъ боку въ бокъ, выступають напередъ, здрогаючи плечима, дзвенячи намистомъ и дукачами и побренькуючи дзвонкими подковками.

Бурдюга прійняли якъ милого гостя. Хазяйка сейчасъ давай частувати его, зъ-першу настойкою, а потомъ при вечерѣ и варенухою. Розвеселився нашъ старикъ, и ставъ одпускати такй баляндрасы, шо въ молодиць ключки на юбкахъ отстебнувались одъ смѣху, а козаки брались за поясы ажъ годѣ. После вечерѣ онъ першій загадавъ ручковои, и выбравъ собѣ въ пару не просту яку небудь бабу, а либонь чи не самого головы невѣстку.

Гульня продовжалась за повночь. Бурдюгъ почувъ що голова его буцѣмъ не держиться. Годѣ вже танцювати: ноги не поднимаються. Онъ змагавъ ще только сидѣти на лавцѣ й кружати варенуху. Около него зобрався кружокъ. Стали розсказувати всяку всячину: одки взявся тютюнъ, и якъ гонявся чортъ за вовкомъ, та якъ Локотській козакъ Цымбалистый три годы бѣгавъ вовкулакомъ.

„Та що-жъ отсе за розказы такй?" сказавъ Бурдюгъ, поставивши на столъ свой кухоль зъ варенухою; и вытираючу свои усы. „То отъ що штука, то штука! и не дальше якъ сегодня зо мною и лучилася. Та отъ, щобъ я не дождавъ свѣта божого, коли неправда!"

Тутъ онъ перехрестився... и якъ-разъ все, що и було передъ его очима — гостѣ, музыка, варенуха — усе гнеть щезло, неначе и не було! Дивиться — недалеко одъ него млынъ; самъ онъ сидить на стовпѣ; кругомъ вода, повѣває ранѣшній вѣтрець, снується по водѣ легенька мрака; а подъ другимъ берегомъ ставъ червонѣє и румяниться, одражаючи у собѣ востокъ. Страшно! Отъ только пошевельнись... и якъ-разъ полетишь у воду; а подъ млыномъ, говорять, така глубина, що и мѣры не ма! На его щастьє, не одалеки одъ млына, межи кущами плюшняку, плававъ рыбалка Божко.

„Ей, пріятелю, поможи!" закричавъ на него Бурдюгъ

„Що за пропасть! видиться Хведоръ Бурдюгъ?" каже Божко, подплываючи до него човенцемъ. „Якій отсе, свате, — не у гнѣвъ тобѣ сказано — чортъ высадивъ тебе на отсю присоху?"

„Та вже, видко, не хто инший, якъ сотона одогравъ зо нною отсю штуку", одвѣчавъ Бурдугъ; осторожно спустився въ човенъ, и переѣхавъ на берѣгъ.

Говорѣтьже после отсего, що лукавый не воленъ водити за носъ хрещеного чоловѣка! А все те, зний, одътого, що люде не шанують святъ, и жіють не по-христіянськи! 1839.

ВСЯЧИНА.

Осередокъ Африки. Межи прочанами африканськими новѣйшого часу находиться такожъ одинъ Арабъ, Саидъ Бинъ Габебъ изъ Занзебару, который 16 лѣтъ осередокъ Африки испытувавъ, и протиснувся тамъ дальше, якъ якій небудь Европеєць. Надъ рѣкою Замбезомъ зойшовсь онъ було съ докторомъ Ливингстономъ. По его розказамъ найшовъ онъ всюда дружній пріємъ; краи, которй навѣстивъ, мають бути хорошо залюдненй и управленй, а жителѣ промысловнй. Именно управляють и выробляють богато заполоч, а тамошнй копальнѣ достарчають мѣди и желѣза до корыстнего ужитку. Опустѣнье урожайного восточного выбережья приписує сей ученый только торговлѣ невольниками.

☞ Понеже несподѣвано булисьмо принуджени перенестись зъ друкарнѣ Ставропигійськои до друкарнѣ П. Порембы, такъ число нынѣшне мусѣло зпозднитися. Ред.

ПЕРЕПИСКИ.

Ш. П. Т. Л. въ Л. Ентузіязмъ, зъ якимъ, кажете, витають нашй Вечерницѣ въ Вашихъ сторонахъ, укрѣпивъ насъ тымъ больше въ намѣренію, всѣма силами, хочь бы приватнымъ статкомъ роботниковъ нашого письма, подтримати его ще зъ мѣсяць, — одтакъ надѣятись для него лѣпшои будучности.

Пр. О. М...цкому въ Л. О колько знаємъ, то Ваше Преподобіе предплатили лишень 2 р. 50 кр. одже не зъ повна на перше поврочьє; однакожъ мып ерешлемо послѣднй числа.

Часопись Вечерницѣ выходить що четверга у Львовѣ.

Цѣна предплаты
Для Львова за рокъ 4 р. 50 кр. за пов року 2 р. 30 кр. за чверть року 1 р. 20 кр.
По-за Львовъ „ 5 „ — „ „ 2 „ 60 „ „ 1 „ 40 „

Предплату одбирає: Володиміръ Шашкевичъ подъ Ч. 229 мѣсто у Львовѣ.

Одвѣчальный редакторъ Федоръ Заревичъ. Головный сотрудникъ Володиміръ Шашкевичъ.

Въ печатнѣ Михаила Ф. Порембы.